

KJELL WESTÖ

TRITONUS

KANSALLISTEATTERI

Kjell Westö

Tritonus

Tarina saaristosta, yksinäisyydestä ja musiikista

Tehtävät on laatinut Tikkurilan lukion äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori **Satu Kiiskinen**.

ENNEN TEATTERIA

1. **Kjell Anders Westö** (s.1961) on suomalainen ruotsiksi kirjoittava kirjailija ja toimittaja. Hän on kirjoittanut romaanien lisäksi runoja, novelleja, esseitä ja kolumneja.

2. Ohessa on luettelo kirjailija Kjell Westön romaaneista. Etsikää pienissä ryhmissä tietoa Westön teoksista. Millaisia aiheita hän käsittelee teoksissaan? Onko romaaneista tehty elokuvia, televisiosarjoja tai teatteriesityksiä?

Leijat Helsingin yllä. (Drakarna över Helsingfors, 1996.) Suomentanut Arja Tuomari. Otava, 1996.

Isän nimeen. (Vådan av att vara Skrake, 2000.) Suomentanut Katriina Savolainen. Otava, 2000.

Lang. (Lang, 2002.) Suomentanut Katriina Savolainen. Otava, 2002.

Missä Kuljimme kerran. (Där vi en gång gått, 2006.) Suomentanut Katriina Savolainen. Otava, 2006.

Älä käy yöhön yksin. (Gå inte ensam ut i natten, 2009.) Suomentanut Katriina Huttunen. Otava, 2009.

Kangastus 38. (Hägring 38.) Suomentanut Liisa Ryömä. Otava, 2013.

Rikinkeltainen taivas. (Den svavelgula himlen.) Suomentanut Laura Beck. Otava, 2017.

Tritonus. (Tritonus: En skärgårdsberättelse.) Käsikirjoituksesta suomentanut Laura Beck. Otava, 2020.

3. Ottakaa selvää, mitä *tritonus* tarkoittaa musiikissa. Etsikää esimerkkejä tritonuksesta. Pohtikaa, millaisia odotuksia teoksen nimi herättää.

4. Tritonus-näytelmän päähenkilöt ovat kapellimestari Thomas Brander, koulukuraattori Reidar Lindell ja lukiolainen Jonas Albelin. Pohdi, millaisia hahmoja henkilöt voisivat ammattiensa/nimekkeen perusteella olla.

5. Sukella näytelmän aiheisiin ja teemoihin. Valitse seuraavista aiheista kolme ja kirjoita kolmesta valitsemastasi aiheesta viisi minuuttia vapaasti mieleen tulevia asioita:

meri, arkkitehtuuri, sinfoniaorkesteri, uskollisuus, rasismi, keski-ikäisyys, kalastaminen, maahanmuuttokriittisyys, saaristo, sinfonia, menettäminen, yksinäisyys, vanheneminen, viulisti, rakastuminen

SEURANTATEHTÄVIÄ ESITYKSEEN

1. Teatterin elementtejä – jakakaa tarkkailutehtävät esitykseen:

- **Näyttelijäntyyli:** Miten näyttelijät käyttävät ääntään? Onko hahmoilla toistuvia heille tyypillisiä eleitä tai asentoja? Tehkää huomioita näyttelijän liikkumisesta lavalla.
- **Ohjaus:** Missä kaikessa arvellette ohjaajan näkyvän esityksessä? Missä esityksen elementeissä voisi näkyä ohjaajan kädenjälki?
- **Puvustus:** Millaisia asuja hahmoilla on? Mitä kunkin hahmon asu kertoo henkilöstä? Vaihtuuko näyttelijän asu esityksen aikana? Mikä merkitys vaihdolla on?
- **Lavastus:** Millaisiin tiloihin näyttämö on jaettu? Voiko lavastusta kuvata enemmän runsaaksi vai niukaksi? Mikä merkitys on kullakin näyttämön elementillä? Muuttuuko lavastus esityksen aikana?
- **Valot:** Tarkkaile millä tavoin valoilla jaetaan näyttämötilaa? Poimi esityksestä kohtia, joissa valoilla halutaan korostaa jotakin tapahtumaa. Poimi lisäksi kohtia, joissa valoilla tehdään jotakin erityistä, poikkeavaa.
- **Äänet ja musiikki:** Musiikki on Tritonuksessa keskeinen elementti. Millaista musiikkia esityksessä on? Miten eri musiikin lajit vaihtelevat? Pohdi, mikä on vaihtelun merkitys.

TEATTERIN JÄLKEEN

1. Tehkää koonti havainnoistanne näyttelijäntyöstä, ohjauksesta, puvustuksesta, lavastuksesta, valoista, äänestä ja musiikista. Voitte kerätä havainnot yhdessä google docsiin tai tehdä koontin suullisesti.

2. Pohtikaa seuraavia kysymyksiä:

- a) Miten katsoja johdatellaan osaksi näytelmän maailmaa alussa?
- b) Miten meri tuodaan näyttämölle?
- c) Mikä merkitys on kuolleilla linnuilla?
- d) Mitä muita eläimiä esityksessä on lintujen lisäksi? Millaisia merkityksiä niillä on?
- e) Näytelmän hahmot muodostavat pienen yhteisön, johon kapellimestari Brander ulkopuolelta tulee. Miten Brander asettuu osaksi yhteisöä? Muuttuuko yhteisö hänen mukanaan? Jos, niin miten? Muuttuuko Brander yhteisön myötä?

3. Analysoikaa hahmoja

- a) Brander
 - b) Lindell
 - c) Jonas
 - d) Bigi
 - e) Anette
 - f) Kjällman
-
- Mitä henkilöstä voi päätellä hänen toimintansa perusteella? Mitkä ovat hänen tavoitteensa? Mitä esteitä tavoitteen tiellä on?
 - Millaisia tunteita henkilöllä on? Mihin yhteisöön henkilö kuuluu? Mikä on hänen asemansa yhteisössä?
 - Millainen moraalinen henkilö on? Millaisia ongelmia henkilöllä on?
 - Mitä henkilö pelkää? Mitä hän haluaa? Mitä hän ei halua?
 - Näytelmän kaikki henkilöt ovat menettäneet jotakin. Keskustelkaa, mitä Brander, Lindell, Jonas, Bigi ja Kjällman ovat menettäneet? Millä tavoin hahmot käsittelevät menetystään?

4. Kuuma tuoli

Valitkaa ryhmissä yksi henkilö ja valitkaa yksi ryhmäläinen istumaan henkilöksi kuumaan tuoliin. Muut ryhmäläiset voivat esittää hänelle kysymyksiä. Jonakselle ne voisivat olla esimerkiksi tällaisia:

- Miksi olet niin kiinnostunut kansallissosialismista?
- Millaisia tunteita sinulla on isääsi kohtaan?
- Mitä ajattelet koulukuraattori Lindellistä?
- Kuka on lempisäveltäjäsi?

5. Analysoikaa esityksen musiikkia

Kuuntele The Waterboysin *Fisherman's blues*. Kuuntele katkelma *Mahlerin 5. sinfonian 1. osasta* (nämä löytyvät Youtubesta.)

- Pohtikaa millaisen tunnelman nämä kaksi erilaista musiikkia luovat näyttämölle.
- Tutkikaa käsiohjelmasta, mitä muuta musiikkia esityksessä on.
- Pohtikaa millaisia tunnelmia musiikilla välitetään. Miten eri musiikki-valinnat kuvastavat näytelmän eri hahmoja?

Keskustelkaa teemoista:

a) Millaisia asioita näytelmässä asetetaan vastakkain? Jatkakaa listaa:

- vanhuus – nuoruus
- vanhemmat – lapset
- pieni kylä – suuri maailma

Mitä erilaisten vastakkainasetteluiden avulla tuodaan esille?

b) Kirjailija sanoo haastattelussa Kansallisteatterin sivulla, että teos on "tummasävyinen". Mitä hän voisi tarkoittaa sanavalinnallaan? Miten "tummasävyisyys" näkyy esityksessä?

c) Miten näytelmä käsittelee eriarvoisuutta?

Tehkää ryhmissä patsaita seuraavista näytelmän teemoista:

- vanhemman ja lapsen konflikti
- pettymys rakkaudessa
- musiikin voima
- ihmisten välinen eriarvoisuus
- yhdessä tekemisen ilo
- luopuminen jostakin itselle tärkeästä

Pohtikaa, millaisia puolia teemasta kukin patsas tuo esille.